

XXII. Izobraževalni dnevi
Portorož 2014

**Bralna pismenost
dijakov
z intelektualnimi primanjkljaji (IP)**

Mojca Lipec Stopar, PeF

Nekatera izhodiščna vprašanja in spoznanja

- Katere ravni pismenosti dosegaajo učenci z IP, ki zaključijo prilagojen VI program z nižjim izobrazbenim standardom?
- Kako izbrati vzorec učencev z IP za preučevanje pismenosti glede na veliko heterogenost populacije?

Nekatera izhodiščna vprašanja in spoznanja

- Ali lahko govorimo o posebnostih razvoja pismenosti pri učencih z IP?

Poteka po enakih razvojnih stopnjah, a s precejšnjim zaostankom, **ki se z leti še povečuje.**

Razlike obstajajo tako v **hitrosti usvajanja branja** kot v **kvaliteti pridobljenih bralnih veščin** na posamezni stopnji.

Večje individualne razlike se kažejo v bralnih dosežkih zlasti **ob koncu šolanja.**

Kognitivne sposobnosti

Veščine pismenosti

Nekatera izhodiščna vprašanja in spoznanja

- Kako se te posebnosti upoštevajo pri procesu opismenjevanja učencev z lažjimi IP?

Sistematično začetno opismenjevanje je **podaljšano**.

Končni cilj: opismenjenost v smislu kar najboljšega praktičnega obvladovanja **vseh štirih sporazumevalnih dejavnosti**.

Komunikacijski model (**celostno-jezikovni pristop**, se dopolnjuje s tradicionalni **modelom direktnega poučevanja** branja in pisanja) .

Nekatera izhodiščna vprašanja in spoznanja

- Čemu primerjamo dosežke na področju pismenosti učencev z IP z dosežki povprečnih bralcev?

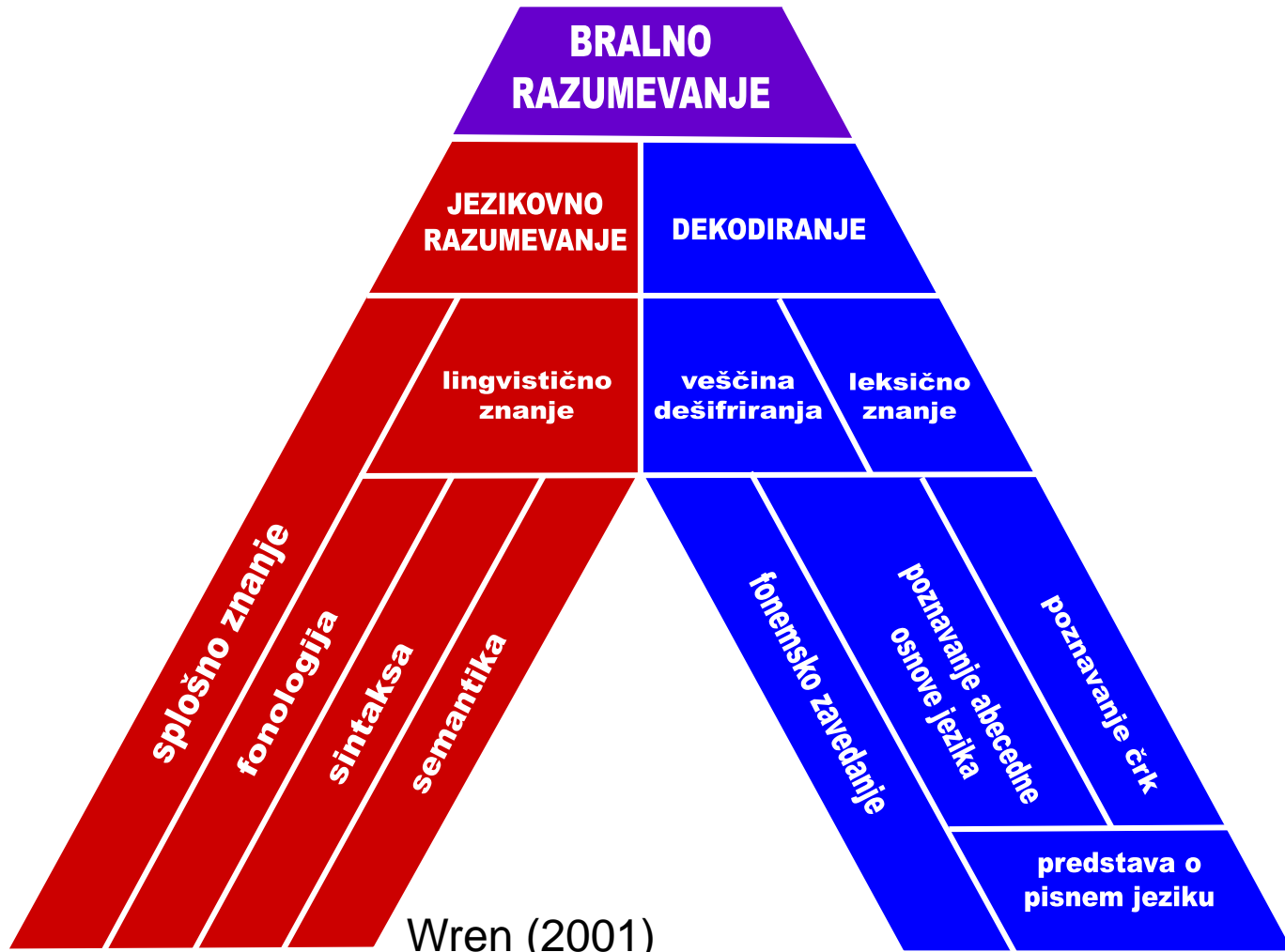
Ugotoviti želimo raven bralnih zmožnosti, ki zadostujejo za **prehod od učenja branja k branju za učenje.**

Paradigma upočasnjene razvoja: skupine učencev z IP ne moremo primerjati s skupino enake kronološke starosti.

“Preprost pogled na branje”

$$BR = JR \times D$$

(Gough in Tunmer, 1986)

Raziskovalna vprašanja:

1. Ali rezultati učencev z IP dosegajo ali presegajo rezultate povprečnih bralcev?
2. Ali med njimi prihaja do statistično pomembnih razlik?
3. Ali prihaja do razhajanja med bralnim in slušnim razumevanjem znotraj skupine?

Preizkusi in spremenljivke

*Test hitrega
branja z
razumevanjem*

Učinkovitost
branja
(hitrost in
razumevanje)

SL40 – test
bralnega in
slušnega
razumevanja

Slušno
razumevanje

Bralno
razumevanje

Preizkus
bralnega
razumevanja -
ob tihem
branju

Priklic
elementov
besedila
(obnova)

Strukturiranost
obnove.

Preizkus
glasnega
branja

Hitrost branja

Pogostost
in vrsta
napak

Vprašalnik
vrednotenja
branja

Zaznavanje
pomebnosti
branja

Bralna
samopodoba

Pogostost
branja

Rezultati : Kje so razlike med opazovano in primerjalno skupino pomembne?

1. Hitrost branja in število ter vrsta napak

Učenci z lažjimi IP				Učenci brez IP			
	N	Aritm. sredina	Stand. odklon		N	Aritm. sredina	Stand. odklon
Hitrost	30	113,83	32,29	Hitrost	105	135,72	12,87
Št. napak	30	14,77	7,08	Št. napak	105	10,96	5,13

Rezultati : Kje so razlike med opazovano in primerjalno skupino pomembne?

2. Slušno razumevanje

Učenci z lažjimi IP				Učenci brez IP			
	N	Aritm. sred.	Stand. odklon		N	Aritm. Sred.	Stand. Odklon
Slušno razumevanje	30	18,43	1,54	Slušno razumevanje	105	15,06	3,48
Bralno razumevanje	30	16,63	2,83	Bralno razumevanje	105	16,29	2,77

3. Ali pri učencih z IP prihaja do razhajanja med njihovim bralnim in slušnim razumevanjem?

Učenci i z lažjimi IP				Učenci brez IP			
	N	Aritm. sredina	Stand. odklon		N	Aritm. sredina	Stand. Odklon
SL40_slušno razum.	30	18,43	1,55	SL40_slušno razum.	105	15,06	3,49
SL40_bralno Razum.	30	16,63	2,83	SL40_bralno razum..	105	16,29	2,78

Rezultati : Kje so razlike med opazovano in primerjalno skupino pomembne (izračunane s t-testom)?

4. Vrednotenje branja in sebe kot bralca

Učenci z lažjimi IP				Učenci brez IP			
	N	Aritm. sred.	Stand. odklon		N	Aritm. Sred.	Stand. Odklon
Vrednotenje branja	30	6,40	3,84	Vrednotenje branja	105	14,26	2,46
Vrednotenje sebe kot bralca	30	10,20	4,03	Vrednotenje sebe kot bralca	105	13,28	2,69

Spoznanja in njihove **implikacije**:

- **Razkorak med bralnim in slušnim razumevanjem: boljše slušno razumevanje, dekodiranje ne poteka dovolj zlahka in samodejno.**

Prednost poslušanja pred samostojnim branjem.

Uporaba strategij za razvijanje fluentnosti branja.

Pridobivanje splošnega in jezikovnega znanja.

Izbira ustreznih besedil.

Razvijanje kompleksnih veščin razumevanja (sklepanje, zapolnjevanje vrzeli, iskanje osrednje ideje).